

Asiantuntijakuuleminen, hallintovaliokunta

17.3.2021

HE 241/2020

1. Uudistuksen perusratkaisun vaikuttavuus
2. Hyvinvointialueen itsehallinto
3. Vaikutukset kuntien tulevaisuuteen

Uudistuksen perusratkaisu ja sen vaikuttavuus

Uudistuksen perusratkaisu sote-palvelujen järjestämisestä ja integroimisesta kuntia laajemmilla itsehallintoalueilla on perusteltu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta

Tehoa heikentää se että

- 1) Integraatio ei toteutuisi Uudellamaalla,
- 2) vain 74 kuntaa järjestää/tuottaa enää sote-palvelunsa itse jolloin
- 3) uudistus kohdistuisi eniten kaupunkeihin, joissa kuitenkin palvelut integroidaan jo nyt kohtuullisen laajan väestöpohjan alueella (vrt. hyvinvointialueiden väestöpohja)

Hyvinvointialueiden itsehallinto

Itsehallinto ei ole vain oikeudellinen vaan myös tarkoituksenmukaisuuskysymys ja parhaimmillaan se merkitsee

- 1) Kannustimia ja vastuullisuutta taloudenhoidossa ja toiminnassa
- 2) Alueellisten erojen huomioimista ja hyödyntämistä
- 3) Vallan hajauttamista ja kansalaisten osallisuuden parantamista

Alueellinen itsehallinto - jonka ominaispiirteitä ovat määritelleet mm. Euroopan neuvosto ja Euroopan alueiden komitea – toteutuu vajavaisesti nyt esitetyillä hyvinvointialueilla

Ongelmallisia ovat voimakas valtionohjaus ja organisoinnin ja sopimisen rajoitukset, rahoitus, sekä kansalaisten osallistuminen (kapea toimiala ja itsehallinto)

- > ei kannustimia, ei kykyä hyödyntää alueellisia eroja, ei vallan hajauttamista vaan hajakeskittäminen

Vaikutukset kuntien tulevaisuuteen

- Kunta olisi uudistuksen jälkeenkin kansalaisten arjen sujuvuuden kannalta merkittävin julkishallinnon toimija, kuntien tehtäväkentän ollessa edelleen laaja eurooppalaisessa kuntavertailussa.
- Vaikutukset olisivat erilaisia eri kunnissa. Muutos on suurin kaupungeille
- Etenkin pienempien kuntien talouden ennakointi helpottuisi, kun suurta vuosittaista vaihtelua aiheuttavat kustannukset siirtyisivät hyvinvointialueille, useimmissa kunnissa käyttötalouden paine vähentyisi ja samoin paine kuntaliitoksiin.
- Muutoksen vaikutukset kuntademokratiaan ja osallistumiseen eivät todennäköisesti olisi suuria, sen sijaan kuntien organisaatioihin ja johtamiseen uudistus vaikuttaisi monella tavalla.